

Model LULUCF in njegove predpostavke

Model in metode projekcije LULUCF

Borut Vrščaj

Kmetijski inštitut Slovenije, Oddelek za kmetijsko ekologijo in naravne vire, Center za tla in okolje
Hacquetova ulica 17, SI1000 Ljubljana, Slovenija | Slovenia
W: <http://www.kis.si/okenv> E: Borut.Vrscaj@kis.si T: +386(1)2805 290 Skype: borut_vrscaj

Caring for Soils - Where Our Roots Grow
Links4Soils: <http://www.alpine-space.eu/links4soils>

Vsebina – Metodologije in metode za projekcije LULUCF

Vzorčenje – specifične vzorčenja na kmetijskih površinah v okviru **vzorčenja tal za oceno zaloga ogljika na kmetijskih zemljiščih v okviru JN leta 2016, 2017, 2018...**

Naloga je namenjena pridobivanju podatkov o zalogah organskega ogljika v tleh na kmetijskih zemljiščih. Ti podatki so nujni del aktivnosti sektorja »Raba zemljišč, spremembe rabe zemljišč in gozdarstvo« (LULUCF)

Vsebina – Metodologije in metode za projekcije LULUCF

Glavni cilji:

- Izbrati območja (lokacije vzorčenja) za vzorčenje ogljika v tleh na kmetijskih zemljiščih na vzorčni mreži, ki bo zagotavljala ustrezen odraz naravnih razmer v kmetijski krajini na nacionalni ravni.
- Napisati SOP za vzorčenje – zajema postopke vzorčenja, priprave vzorcev in laboratorijskih analiz, ki bo zagotavljal kakovostne in ponovljive meritve
- Terensko vzorčenje in parametre vzorčenja uskladiti s protokolom
- Zagotoviti kakovost in nadzor kakovosti (QA/QC) pri terenskem vzorčenju, laboratorijskih analizah in postopkih ter izračunih.
- Oceniti zaloge ogljika na osnovi izbranega števila vzorčnih lokacij/mest.

Postopki izbire lokacij

- Na izbranem preiskovanem območju izdelamo mrežo 1 x 1 km in je osnova za objektivno določitev vzorčnih mest, ki smo jim določili unikatno številko
- Izbor poteka na podlagi kriterijev; raba tal (želja naročnika), upoštevanje raznolikih in reprezentativnih pedoloških in drugih naravnih danosti, zadostna velikost zemljišča, dostopnost zemljišča.
- Pridobitev soglasja lastnikov zemljišč

Metodologija zajema

SOP (Standardni operativni postopek)

Vzorčenje tal za spremljanje talne organske snovi na kmetijskih zemljiščih Slovenije

Kmetijski inštitut Slovenije		VZORČENJE TAL ZA SPREMLJANJE TALNE ORGANSKE SNOVI	Odobrenik za kmetijske ekološke in naravne vire
Obseg: SOP-OKREVO-006		Versija: 4	Stran: 1 od 16

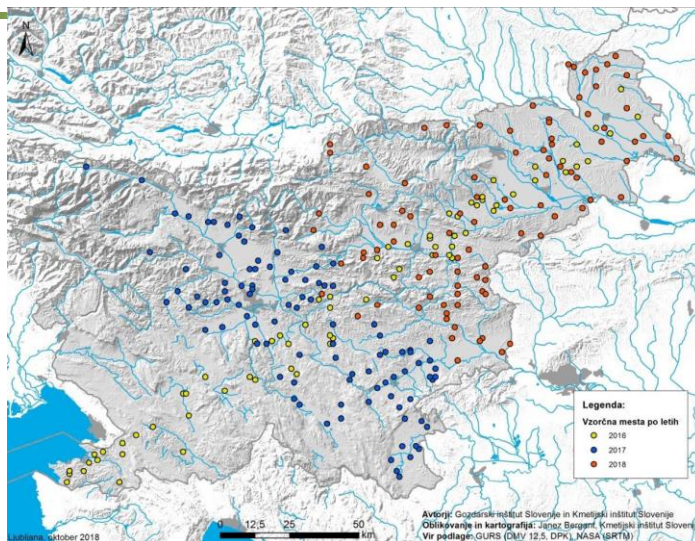

VZORČENJE TAL ZA SPREMLJANJE TALNE ORGANSKE SNOVI NA KMETIJSKIH ZEMLJIŠČIH SLOVENIJE	
Kazalo	
1 Namen dokumenta.....	2
2 Postopki.....	2
2.1 Določitev vzorčnega mesta.....	2
2.2 Označevanje vzorčnega mesta in vzorcev.....	3
2.2.1 Označevanje vzorčnega mesta.....	3
2.2.2 Označevanje vzorcev tal.....	4
2.3 Oprema in material.....	4
2.3.1 Obrazi in literatura.....	4
2.3.2 Obvezna oprema.....	4
2.4 Shema vzorčenja (razporeditev odzemnih mest).....	6
2.4.1 Vzorčenje na odprtih kmetijskih zemljiščih z enotnim načinom obdelave.....	6
2.4.2 Vzorčenje na kmetijskih zemljiščih s posebnim načinom obdelave.....	7
2.4.3 Vzorčenje na rabah drevesa in grmičevja ter zemljišča v zaraščanju.....	10
2.5 Postopek vzorčenja tal za določitev organskega ogljika v tleh.....	11
2.5.1 Vzorčenje porušenih vzorcev tal.....	11
2.5.2 Vzorčenje neporušenih vzorcev tal.....	11
2.5.3 Določanje deleža skeleta v tleh.....	12
2.5.4 Globine vzorčenja.....	13
2.6 Restavriranje vzorčnih mest.....	14
2.7 Varnost pri delu.....	14
2.8 Transport in shranjevanje vzorcev.....	14
3 Referenčni dokumenti.....	14
3.1 Referenčni dokumenti.....	14
3.2 Notranji dokumenti.....	14
3.3 Reference.....	15
4 Priloge.....	15

Priloge:	M. Šnikovec, J. Bergant, P. Mežič, D. Jindra
Pregledal:	
Odobril:	
Datum izdaje:	9. 5. 2018
Datum izdaje:	9. 5. 2018

Lokacije uvrščene v mrežo za vzorčenje tal za oceno zalog ogljika na KZ po letih

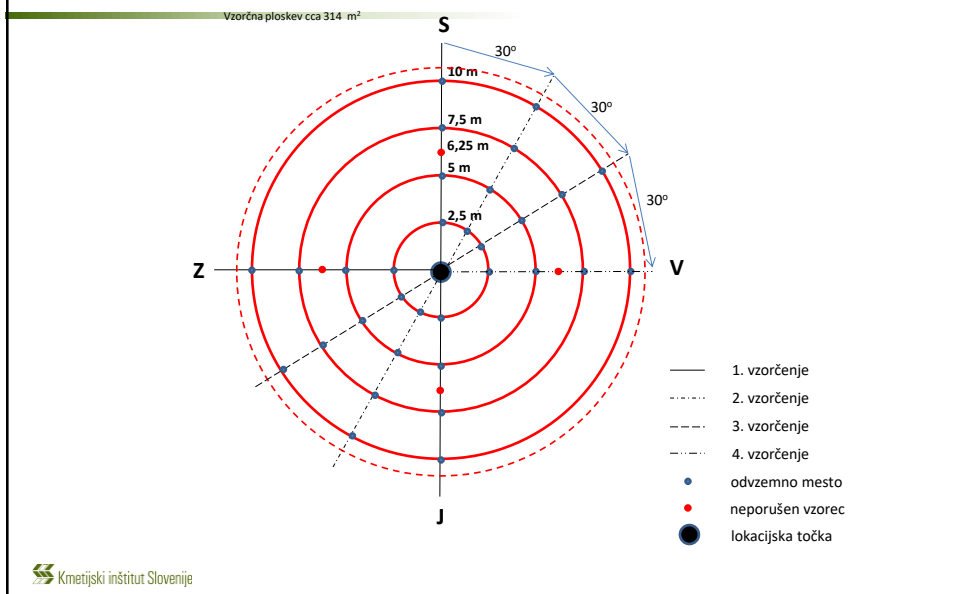
Metode vzorčenja tal in protokoli

Na točnost podatkov poleg števila vzorcev močno vpliva tudi sistematičnost razporeditve odvzemnih mest (Vernik, 2014) .

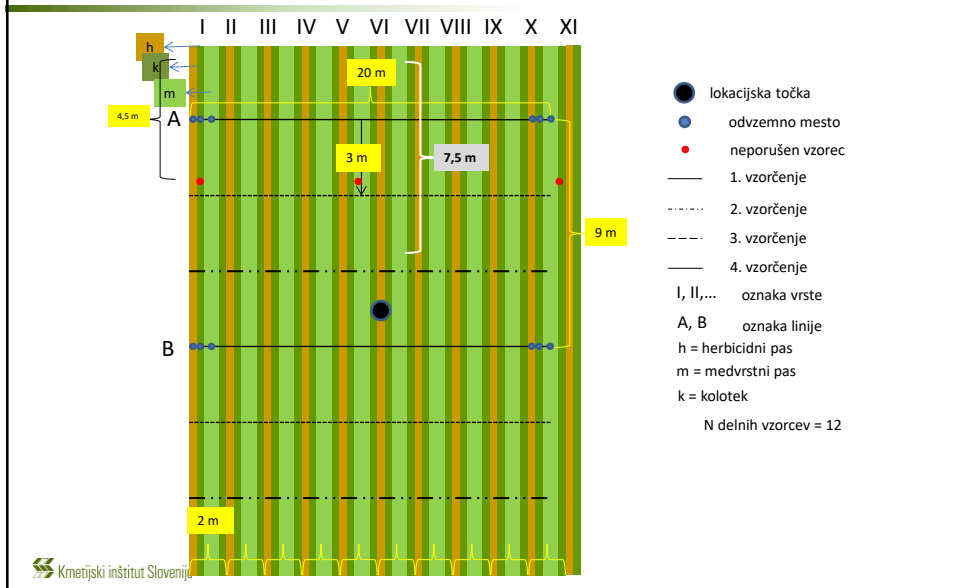
Odvzemna mesta smo zato razporedili po treh shemah, odvisno od načina obdelave kmetijskih zemljišč ter od specifične rabe tal:

- kmetijska zemljišča z enotnim načinom obdelave tal,
- kmetijska zemljišča s pasovnim načinom obdelave tal,
- raba tal Drevesa in grmičevje ter Zemljišča v zaraščanju

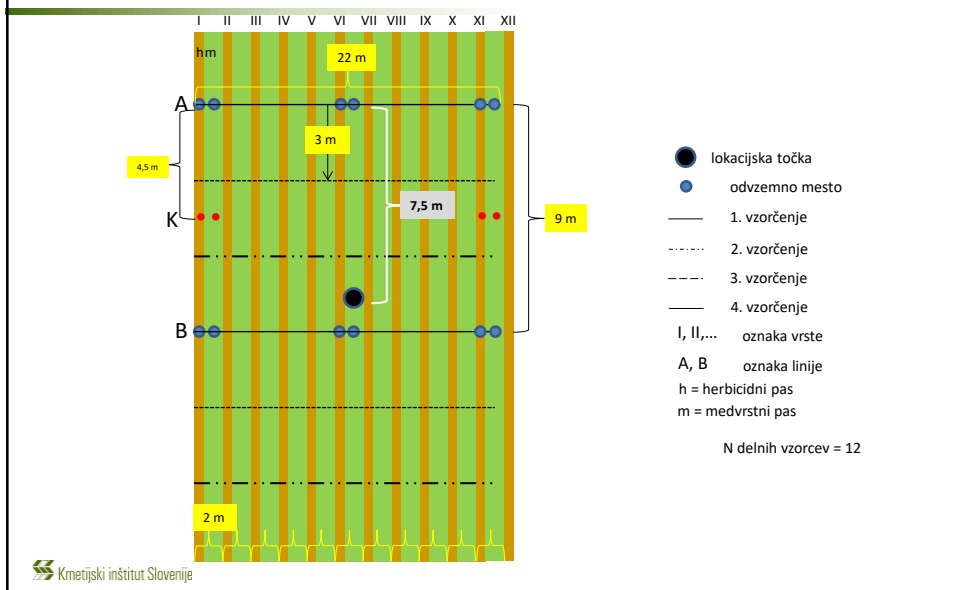
Kmetijska zemljišča z enotnim načinom obdelave tal

Kmetijska zemljišča s pasovnim načinom obdelave tal – v primeru prisotnosti koloteka

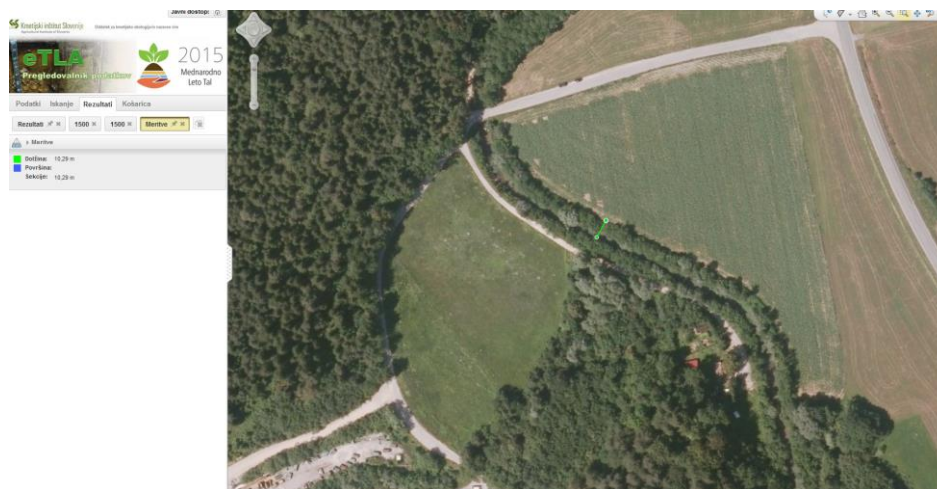

Kmetijska zemljišča s pasovnim načinom obdelave tal – brez koloteka

Raba tal Drevesa in grmičevje ter Zemljišča v zaraščanju

Primeri rabe 1500 Drevesa in grmičevje

 Kmetijski inštitut Slovenije

Raba tal Drevesa in grmičevje ter Zemljišča v zaraščanju

Primeri rabe 1500 Drevesa in grmičevje

 Kmetijski inštitut Slovenije

Raba tal Drevesa in grmičevje ter Zemljišča v zaraščanju

Primeri rabe 1500 Drevesa in grmičevje

Kmetijski inštitut Slovenije

Raba tal Drevesa in grmičevje ter Zemljišča v zaraščanju

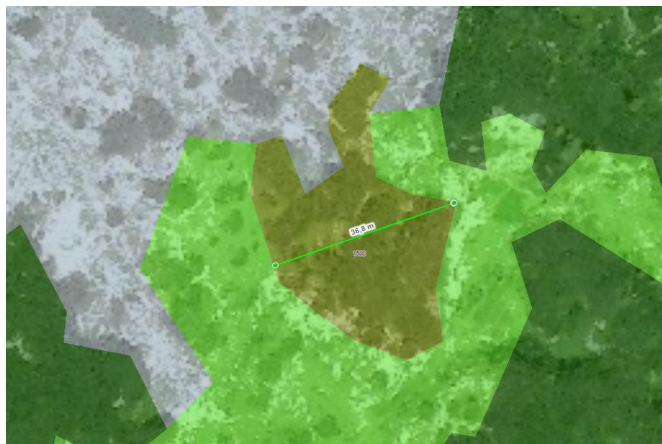
Primeri rabe 1500 Drevesa in grmičevje

Kmetijski inštitut Slovenije

Primeri rabe 1500 Drevesa in grmičevje

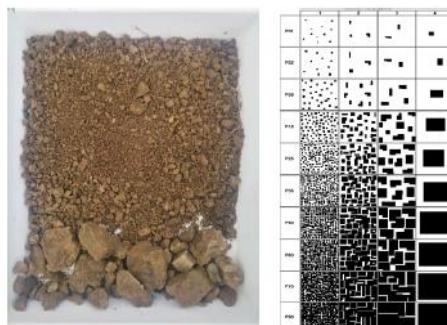
Postopki vzorčenja tal

- Za doseganje skladnosti z navedenimi standardnimi globinami vzorčenja smo se tudi mi odločili, da bomo vzorčili na globinah 0 – 10 cm, 10 – 20 cm in 20 – 30 cm
- Odvzem porušenega vzorca tal + neporušenega vzorca tal
- Popis vzorčnega mesta

Določanje volumskega deleža skeleta

Slika 6: Določanje skeletnosti na terenu ter skica za določanje volumskega deleža skeleta v tleh.

Seznam pedoloških parametrov za vzorce tal

Parameter	Standard	Porušeni vzorci	Neporušeni vzorci
Priprava vzorca (sušenje, mletje, sejanje)	ISO 11465	x	
Suha snov/Vsebnost vode*	ISO 11465:1993	x	
pH v CaCl ₂ *	ISO 10390:2005	x	
Skupni dušik (N)*	ISO 11261:1995	x	
Organski ogljik*/Organska snov	ISO 14235:1998	x	
Tekstura tal (delež peska, melja, gline)	ISO 11277:2009	x	
Navidezna specifična teža/Volumska gostota	ISO 11465:1993		x

Izračun zalog ogljika v tleh KZ Slovenije

Enačba 1: Enačba za izračun zaloge ogljika v tleh

$$SOC_{zal_{sloj}} = SOC_{sloj} \times \rho_{sloj} \times DEB_{sloj} \times CRF_{sloj}$$

$SOC_{zal_{sloj}}$ = zaloga organskega ogljika (t/ha) v sloju tal

SOC_{sloj} = delež organskega ogljika (masni %) v sloju tal

ρ_{sloj} = povprečna volumska gostota tal/navidezna specifična teža (g/cm³) sloja tal

DEB_{sloj} = debelina sloja za katerega izračunavamo (cm)

CRF_{sloj} = korekcijski faktor za skeletnost/kamnitost; 1 - (vol % skeleta/100)

Enačba 2: Enačba za preračun zaloge ogljika v tleh na vzorčno mesto.

$$SOC_{zal} = \sum_{i=1}^n SOC_{zal_{sloj}}$$

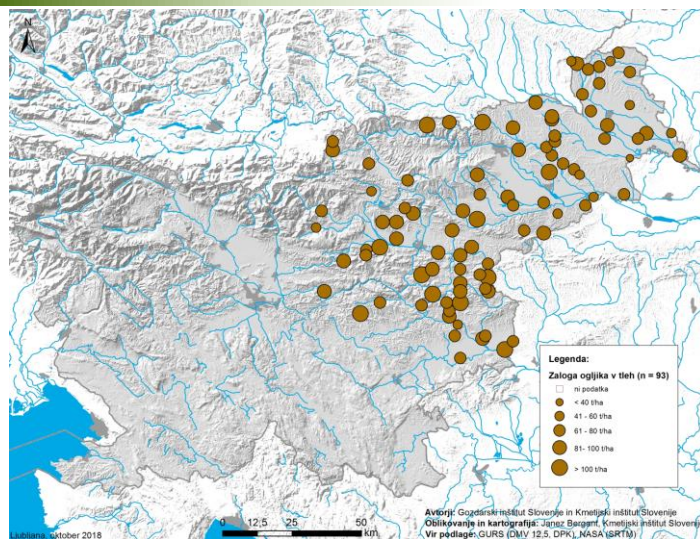
SOC_{zal} = skupna zaloga organskega ogljika v tleh (t/ha)

$SOC_{zal_{sloj}}$ = zaloga organskega ogljika (t/ha) v sloju tal

n = število slojev tal

REZULTATI MERITEV

Zaloge ogljika v tleh (za vzorčna mesta 2018)

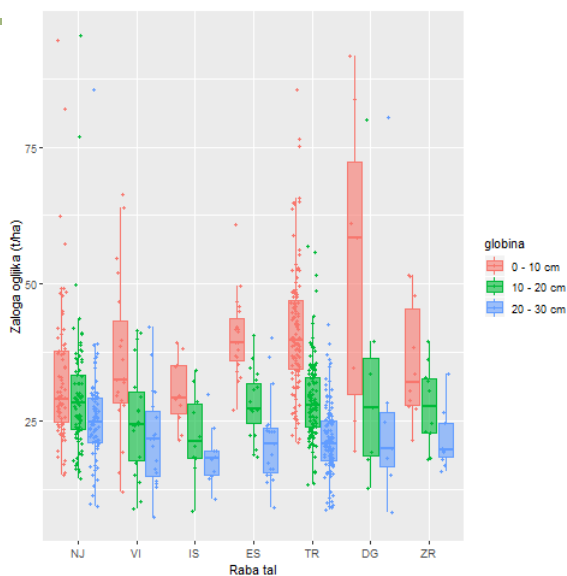
Kmetijski inštitut Slovenije

Model LULUCF in njegove predpostavke

Ljubljana, 26. marec 2019

21

Zaloge ogljika v tleh KZ Slovenije (leta 2016, 2017 in 2018)

Kmetijski inštitut Slovenije

Model LULUCF in njegove predpostavke

Ljubljana, 26. marec 2019

22

2015
Mednarodno
leto tal

Tla v okolju

HVALA ZA POZORNOST !

Info: Borut.Vrscaj@kis.si